

Būvniecības nozares ģenerālvienošanās Komitejas locekļu sapulces Nr. 13 protokols

2022. gada 20. decembrī
Tiešsaistes platformā Zoom

Sapulce atklāta 2022. gada 20. decembrī, plkst. 09:00.

Sapulcē piedalās:

1. Gints Miķelsons, biedrības “Latvijas Būvuzņēmēju apvienības” (turpmāk – LBAP) vadītājs,
2. Valdis Birkavs, LBAP Goda prezidents,
3. Monta Berga, biedrības „Latvijas Ceļu būvētājs” (turpmāk – LCB) izpilddirektore,
4. Normunds Grīnbergs, biedrības “Latvijas Būvnieku asociācija” (turpmāk – LBA) prezidents,
5. Ieva Gretere, Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrības (turpmāk – LBNA) priekšsēdētāja,
6. Mārtiņš Dunsķis, LBNA priekšsēdētājas vietnieks,
7. Egils Baldzēns, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (turpmāk – LBAS) priekšsēdētājs,
8. Nataļja Preisa, LBAS Eiropas Savienības normatīvo aktu un politikas dokumentu eksperte,

Sapulci vada: Ieva Gretere

Protokolē: Mārtiņš Dunsķis

Darba kārtība:

1. Komitejas pārstāvja aizstāšana;
2. Komitejas sapulces protokolu parakstošie Pušu pārstāvji;
3. Par būvniecības nozares minimālo algu 2023. gadā;
4. Dažādi.

1. Komitejas pārstāvja aizstāšana

LCB ar 2022. gada 20. decembra pilnvaru Nr.3/22 (sk. 1. pielikumu) informē, ka uz 2022. gada 20. decembra Komitejas sēdi Nr.13, aizstāj iepriekš deleģēto LCB pārstāvi Andri Bērziņu ar LCB izpilddirektori Montu Bergu.

Ievērojot iepriekš minēto, atbilstoši Būvniecības nozares ģenerālvienošanās 3.1.punktam Komiteja pieņem zināšanai, ka tiek aizstāts Komitejas darba devēju pārstāvis.

2. Komitejas sapulces protokolu parakstošie Pušu pārstāvji

Lai mazinātu birokrātiju un atvieglotu protokola parakstīšanas procesu tiek nolemts, ka protokolu Komitejas vārdā parakstīs Mārtiņš Dunsķis, LBNA priekšsēdētājas vietnieks, un Gints Miķelsons, LBAP vadītājs.

Komitejā atbalstīts vienbalsīgi.

3. Par būvniecības nozares minimālo algu 2023. gadā;

2022. gada 9. decembrī LBNA vēstulē Nr. 62/02 “*Par Būvniecības nozares ģenerālvienošānās minimālās algas celšanu*” ir rosinājusi grozījumus ģenerālvienošānās 2.1. un 2.2.punktā, kas paredz celt minimālo mēneša algu līdz 930 euro ar 2023. gada 1. aprīli (sk. 2. pielikumu). Komitejas locekļi izsakās par grozījumu priekšlikumu.

LBAP norāda, ka pēdējo nedēļu laikā tās biedriem un pieaicinātiem nozares darba devējiem ir bijušas vairākas diskusijas. Diskusijās starp apskatāmajiem jautājumiem bija: LBNA piedāvātā minimālā alga; ģenerālvienošānās nepieciešamība; minimālās algas aprēķināšanas modeļi; atbalsta pasākumi no valsts. Minēto diskusiju negatīvi ietekmē šī brīža nenoteiktība nozarē. Turpina kāpt izmaksas un nav zināms, kad izmaksu kāpums apstāsies. Tajā pat laikā ir arī neskaidrības par nākotnes valsts pasūtījumiem. Minimālās algas kāpums uzliks papildus spiedienu uz visu algu izmaksām tādējādi ceļot kopējās būvniecības izmaksas. Tādēļ, LBAP šobrīd nevar atbalstīt minimālās algas celšanu.

LBAP uzver ka šis nav īstais brīdis, lai celtu minimālo algu. Gatavību celt minimālo algu varētu uzlabot virzība: diskusijā par plānveidīgu un laicīgu publiskā iepirkuma organizēšanu; Ēnu ekonomikas plānā/darba grupas darbā; minimālās algas aprēķināšanas kritērija mainīšanā. Kā arī, papildus virzieni kuros varētu attīstīt ģenerālvienošanos varētu būt: minimālā veselības apdrošināšana; obligātas apmācības darba drošībā un aizsardzībā un standartizēti nozares darba līgumi.

LCB norāda ka ir pārrunājuši LBNA piedāvājumu ar saviem biedriem. LCB viena biedra aprēķins liecina, ka pie piedāvātās minimālās algas (5,57 euro/st.) tam būtu jāpaceļ minimālā alga 245 darba ņēmējiem veidojot finansiālo ietekmi uzņēmumam vairāk kā 22 tūkstošu euro apmērā. Papildus minimālajām algām, konkrētajām darba devējam būtu jāceļ alga arī citās darbinieku grupās, tādējādi kopējā ietekme uzņēmumā būtu vairāk kā 43 tūkstoši euro mēnesī. Nozares uzņēmumiem minētie līdzekļi ir nosākuma jānopelna pirms viņi var tos ieguldīt darbinieku algās. Piekrītot arī LBAP argumentācijai, LCB nepiekrīt celt minimālo algu.

LCB biedri arī norāda neizpratni, kādēļ nozares uzņēmumiem, kas maksā nodokļus un atrodas ārpus ēnu ekonomikas, būtu jāiesaistās tās apkarošanā. Kā arī par nozares vājo iesaisti VID virzītajā nodokļu rēķina izstrādē.

LBA biedru vidū domas par LBNA piedāvājumu ir dalījušās. Pārsvars LBA biedru uzskata ka šobrīd ir jādomā par nozares izdzīvošanas mehānismiem ne par minimālās algas celšanu. Piekrītot, LBAP un LCB argumentiem, LBA nepiekrīt celt minimālo algu. LBA biedri sūdzas arī par VID neelastību jautājumā par VSAOI apmēru, ja darbinieki tiek nodarbināti uz nepilnu darba laiku.

LBAS ieskatā diskusijas par minimālās algas celšanu ir uzsāktas laicīgi. 2021. un 2022. gadā ir notikušas vairākas tikšanās starp Komitejas locekļiem, lai sagatavotos minimālās algas celšanai. LBNA piedāvājums ir samērīgs.

LBAS informē par darbu pie koplīgumu stiprināšanas normatīvajā regulējumā. Šobrīd ar koplīguma starpniecību nodrošinot ēdināšanu darbiniekiem vai veselības aprūpes pakalpojums par pirmajiem 480 euro/gadā uz darbinieku nav jāmaksā ar nodarbinātību saistītie nodokļi. Tiek strādāts, lai nākotnē šo euro sliekšni palielinātu un iekļautu jaunas izmaksu grupas. LBAS arī strādā pie neapliekamā minimuma sliekšņa palielināšanas un koplīgumu lomas stiprināšanu PIL.

LBNA norāda, ka LBAP vēlme noteikt minimālās algas aprēķināšana kritērijus ģenerālvienošānās tekstā ir atbalstāma tikai, kā papildus mehānisms Darba likuma 68. panta trešajā daļā noteiktajam.

Balsojums:

PAR - N.Preisa; M.Dunskis; E.Baldzēns; I.Gretere;

PRET - G.Miķelsons; M.Berga; N.Grīnbergs; V.Birkavs.

Lēmums: LBNA priekšlikums netiek atbalstīts.

4. Dažādi.

Nākošā komitejas sēde Nr. 14 plānota nākošā gada februārī, martā.

Sanāksme slēgta 2022. gada 20. decembrī, plkst. 11:15.

Gints Miķelsons (parakstīts elektroniski)

Mārtiņš Dunskis (parakstīts elektroniski)

Izraksts pareizs

Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrība

**LATVIJAS BŪVNICĪBAS NOZARES ARODBIEDRĪBA**

Reģ. Nr. 40008043826, Bruņinieku ielā 29/31, Rīgā, LV-1001
Tālr. 27727703; e-pasts: lbna@lbna.lv; mājaslapa: www.lbna.lv

Rīgā

09.12.2022.
Nr. 62/02

Biedrības "Latvijas Būvuzņēmēju partnerība"
vadītājam Gintam Miķelsonam
birojs@latvijassbuvnieki.lv

Biedrības "Latvijas Būvnieku asociācija"
prezidentam Normundam Grīnbergam
lbabirojs@gmail.com

Biedrības "Latvijas Ceļu būvētājs"
valdes priekšsēdētājam Andrim Bērziņam
lcb@lcb.lv

Par Būvniecības nozares ģenerālvienošanās minimālās algas celšanu

Lai Būvniecības nozares ģenerālvienošanās (turpmāk – ģenerālvienošanās) atbilstu nozares vajadzībām, tās slēdzēji ir paredzējuši ģenerālvienošanās Pušu komiteju (turpmāk – Komiteja). Komiteju sastāda četri Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrības (turpmāk – LBNA) pārstāvji un četri pārstāvji no biedrībām "Latvijas Būvuzņēmēju partnerība" (turpmāk – LBP), "Latvijas Ceļu būvētājs" (turpmāk – LCB) un "Latvijas Būvnieku asociācija" (turpmāk – LBA).

LBNA uzskata, ka ģenerālvienošanās minimālā alga vairs neatbilst nozares minimālajām prasībām un šobrīd necelt minimālo algu būvniecības nozarē **nozīmētu veicināt ēnu ekonomikas augšanu, darba spēka trūkumu un negodīgu konkurenci nozarē!**

Ņemot vērā, ka:

[1] Ģenerālvienošanās 3.11. punkts paredz Komitejas pienākumu ne retāk kā reizi gadā izskatīt minimālās algas un minimālās stundas likmes grozīšanu. Trīs gadu laikā būvniecības minimālā alga nav grozīta. Lai gan, katru gadu LBNA ir uz to aicinājusi Komitejas sēdēs Nr.10., 11. un neformālajās diskusijās.

[2] Vienošanās par šī brīža minimālās algas apmēru būvniecības nozarē (780 euro/mēnesī; 4,67 euro/st.) tika panākta vairāk, kā 4 gadus atpakaļ, 2018. gada maijā un tās aprēķināšanai tika izmantoti 2016. gada dati, kas neatbilst būvniecības nozares situācijai 6 gadus vēlāk.

Kopš 2016. gada patēriņa cenu līmenis ir cēlies par 42 %, tādējādi samazinot panāktās minimālās algas reālo kāpumu gandrīz uz pusi.¹

[3] Būvniecības nozarē ir visaugstākais ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā (2021. gadā 31,2 %). Ēnu ekonomiku veidojošās komponentes ir aplokšņu algas (46,2 %), neuzrādītie darbinieki (23,8 %) un neuzrādītie ienākumi (30 %).² Minimālās algas palielināšana vistiešākajā veidā samazinātu ēnu ekonomikas galveno komponenti (aplokšņu algas). Katrs euro par kuru tiks palielināta minimāla alga samazinās “aplokšņu” piemaksas apmēru un tiks izņemts ārā no ēnu ekonomikas aprites.

[4] Latvijas būvnieki emigrē uz valstīm, kā Vācija, Dānija, Norvēģija, Zviedrija un Somija, kas atrodas tikai 2 stundu lidojuma attālumā. Minētajās valstīs būvniecībā nodarbinātajiem ir ne tikai lielāka minimālā stundas likme (2021. gadā secīgi 12,85; 17,47; 19,42; 17,77; 15,01 euro stundā, sk. *1.attēlu*), kas katru gadu aug vidēji par 2,3 %, bet arī augstāka vidējās un minimālās stundas likmes attiecība. Periodā no 2016. līdz 2021. gadam, minētajās valstīs būvniecībā nodarbinātajiem vidējās un minimālās stundas likmes attiecība bija 77 % apmērā, kamēr Latvijā 2021. gadā tā bija tikai 60 % apmērā (4,67 no 7,73 euro/st.). Mazinot atšķirību starp vidējās un minimālās algas saņēmējiem nozarē un tuvojoties apskatīto valstu attiecībai (77 %) tiks samazināts Latvijas būvnieku emigrācijas risks.³

1.attēls

Minimālās likmes būvniecībā 2021.gadā



¹CSP inflācijas kalkulators. Periods no 2016. gada janvāra līdz 2022. gada oktobrim.

²Rīgas Ekonomikas augstskolas (SSE Rīga) Ilgtspējīga biznesa centra direktora, profesora Dr. Arņa Saukas un SSE Rīga profesora Dr. Tāļa Putniņa pētījums “Ēnu ekonomikas indeksa Baltijas valstīs 2009.-2021. gadā”.

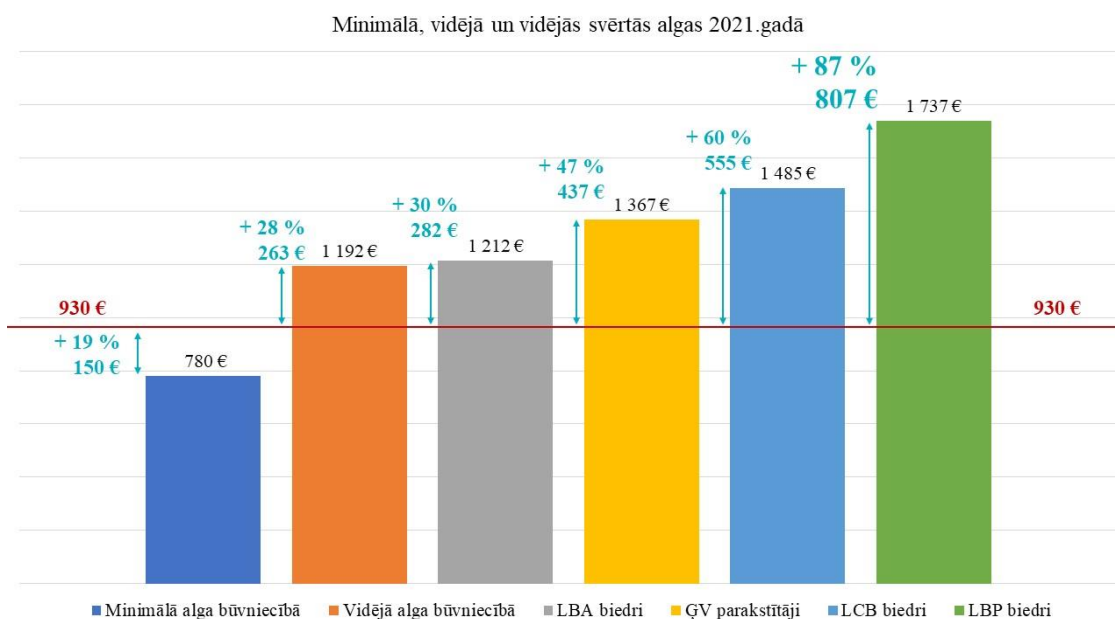
³LBNA mājas lapa. Vidējās un minimālās stundas likmes attiecība. Pieejams: https://lbna.lv/lv/aktualitates/atvert/videjas_un_minimalas_stundas_likmes_attieciba

[5] Būvniecības uzņēmumi norāda uz darba spēka trūkumu. Šogad darba spēka trūkums ieņem pirmo vietu starp saimniecisko darbību ierobežojošajiem faktoriem būvniecībā.⁴ 2021. gadā nozarei trūka vidēji 2,2 tūkstoši darbinieku mēnesī.⁵ Augstāka minimālā alga, kas reāli atspoguļo šodienas nozares minimālo sliekšni, veicinās jaunu darbinieku plūsmu no citām nozarēm. Minimālais sliekšnis, veidos arī nozares pozitīvu atpazīstamību topošo studentu vidū, motivējot viņus izvēlēties studēt nozares profesijās.

[6] Atbilstoši metodikai, kas tika izmantota slēdzot ģenerālvienošanos, minimālajai aprēķinātajai algai jau 2021. gadā vajadzētu būt 1076 euro un stundas likme 6,45 euro.⁶ Kas ir par 146 euro mēnesī vairāk nekā LBNA piedāvā (930 euro) 2023. gadā.

[7] Vidējā svērtā alga⁷ 2021. gadā LBP biedriem bija 1737 euro; LCB biedriem 1485 euro; LBA biedriem 1212 euro, savukārt ģenerālvienošanos parakstītājiem⁸ 1367 euro mēnesī (sk. 2.attēlu). LBP, LCB un LBA biedri⁹ un ģenerālvienošanos parakstītāji jau 2021. gadā nodrošināja minimālo algu, ko LBNA piedāvā (930 euro) divus gadus vēlāk.

2.attēls



⁴CSP datubāze KRB030m.

⁵CSP datubāze DVB010.

⁶Ņemot vērā nozares ēnu ekonomikas īpatsvaru, minimālo algu aprēķināja, izejot no darba samaksas, kas tiek maksāta 9. profesiju apakšgrupā strādājošajiem, 200 lielākajos būvniecības nozares uzņēmumos, pēc apgrozījuma. Un no iegūtās algas atņemot vēl 10 % procentus. Iegūto minimālo mēnešalgu dalīja ar vidējo darba stundu skaitu, lai iegūtu minimālo stundas likmi.

⁷Aprēķināta izmantojot attiecību starp gada laikā nomaksāto VSAOI un darbinieku skaitu. Aprēķinā tiek pieņemts, ka gada ietvaros nav mainījies darbinieku skaits un visi darbinieki saņem vienādu atalgojumu.

⁸Ģenerālvienošanos parakstīja 313 darba devēji. 1 darba devējs ir pievienojies pēc tam. No 314 ĢV parakstītājiem atņemti 40 darba devēji: 13 likvidēti; 3 reorganizēti; 9 aktuāls maksātnespējas process; 2 apturēta saimnieciskā darbība; 1 aktuāls tiesiskās aizsardzības process; 2 izslēgti no PVN reģistra; 10 nav norādījuši darbiniekus vai VSAOI 2020. vai 2021.g pārskatā. Avots: Lursoft.lv [Skatīts: 17.11.2022.].

⁹Atbilstoši LBP, LCB un LBA mājas lapās (www.latvijasbuvnieki.lv; www.lcbb.lv; www.latvijas-buvnieku-asociacija.lv) norādītajam biedriem, kuriem lursoft.lv ir norādīta saimnieciskā darbība NACE F. LBA gadījumā veikta korekcija [Skatīts: 02.11.2022.].

LBNA piedāvā ar 2023. gada 1. aprīli grozīt ģenerālvienošanas 2.1. un 2.2. punktus sekojošā redakcijā:

“2.1. Būvniecībā nodarbinātajiem minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 930 euro (deviņi simti trīsdesmit euro).

2.2. Būvniecībā nodarbinātajiem minimālā stundas tarifa likme ir 5,57 euro (pieci euro, piecdesmit septiņi centi).”

Aicinām nākošajā Komitejas sēdē Nr. 13 atbalstīt LBNA piedāvātos grozījumus.

Ar cieņu,
LBNA priekšsēdētājas vietnieks

Mārtiņš Dunsķis

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU